

YENİ BİR EMPERYALİZM TÜRÜ

Çeviri : Dr. Halim DİNÇ

Istanbul Tabip Odası
Yönetim Kurulu Üyesi

Bugün, gelişen ülkeler denilen üçüncü dünya ülkeleri, kendilerinde yetişen bitki çeşitlerinden geliştirilmiş tohum türleri için bazı batılı şirketlere milyonlarca dolar bir çeşit patent hakkı (royalty) ödeme olasılığı ile karşı karşıya bulunmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler bu parayı, endüstrileşmiş ülkelerin, özellikle Birleşik Devletler ve İngiltere'nin, tohum araştırmaları yapan firmalarına, kendi ülkelerinin (Üçüncü dünya) doğal kaynaklarından elde edilen tohumlardan melez tohum (hybrid) yapımı için ödeyeceklerdir. Diğer bir deyişle, bir cins genetik emperyalizm başlamaktadır.

Kısa bir süre önce, İngiltere'nin en büyük tohum üreticilerinden Nichersons, Norfolk'daki «Farm Seeds» firmasını devralmış, arkasından kendisi de Shell grubu tarafından satın alınmıştır. Bu şimdiye kadar pek farkına varılmayan bir eğilimin son örneğini oluşturmaktadır. Büyük firmalar, uluslararası yasaların, bitki üreticilerini ve patent haklarını korumasından cesaretlenerek, önlerine açılan muazzam olanaklardan yararlanmaktadırlar. Bu olgu, büyük şirketlerin daha çok gelişme ve birleşerek daha çok büyüme arayışlarını da, kendi açılarından mantıkî bir şekilde, tatmin etmektedir. Bu tohumların filizlenme için gereksinme duydukları tarımsal kimyevî maddeleri de (Agro chemicals) bu firmalar üretmektedir. Birleşmeler ve büyümeler sayesinde tohumların ve kimyevî maddelerin pazarlama olanağı da artacaktır. Bu şirketler bitkilerden kimyasal yakıt ve fazla saman üretimi ile de ilgilidirler. Ayrıca, tohum şirketleri satın almış Ciba Geigy ve Sandoz gibi ilaç fabrikaları için bir ilgilenme nedeni de, birçok ilacın bitkilerden elde edilmesidir. A.B.D. Ulusal Bilim Akademisi'ne göre 1959-1973 seneleri arasında Birleşik Devletlerde yazılmış bütün reçetelerdeki ilaçların dörtte biri bitki kökenlidir.

Çok uluslu şirketlerin iddiası «Yeşil devrim» örneğinde olduğu gibi, hybrid tohumların geliştirilmesinin besin üretimini arttıracakı şeklindedir. Ve araştırmaya bir para ödediklerine göre, bütün dünyadaki çiftçilerin yararlanacağı bu yeni tohum cinsleri için, kendilerine de bir patent hakkı ödenmesi gerektiğini söylemektedirler. Aslında bahsettikleri «Yeşil Devrim» zengin çiftçilerle, fakir çiftçiler arasındaki farkın daha da büyümesine yol açmıştır. Ayrıca yeni hybrid

bitkiler hastalıklara da hassastırlar ve bunun için yine aynı firmaların ürettikleri «pesticide»lere gereksinme gösterirler.

■ HAYVAN
ISLAHI İÇİN
GETİRİLEN
HOLŞTAYN VE
MONTOFONLAR
DÜŞÜK
HASTALIĞINA
TUTULUP
DOĞUM
YAPAMIYOR
VE NESLİ
TÜKENİYOR.

Dünya Bankası bu inekleri
bal süt veren inekler olarak to-
nuşturmuş ve bunlardan yılda 6400
7900 kg verim alındığını duyur-
muştur. Ancak sekiz ay önce ilk
kez hayvanlarda çeşitli hasta-
lıklar görülmeye başlanmıştır.

**DÜNYA BANKASI'NIN ORTAMA UYMAZAN
DAMIZLIK İNEKLERİ KESİMLİK OLUYOR**

■ DÖLENMEDEKİ
KESİLEN
DAMIZLIK
İNEKLER ETE
ÇEKTIĞI İÇİN
KESİM
HAYVANI
OLUYOR.

Üreticiler, hastalanan damızlıkları satışa çıkarıyor...

Şirketler için önemli olan, kârlarının artmasıdır. Bu yüzden güvenilirlikten ziyade yüksek verime, çeşitlilikten çok tek tipliliğe yönelirler. Batının, şimdi, Üçüncü dünyaya kabul ettirmeye çalıştığı, tarımda tek tip üretimin, dış etkenlerden daha kolay zarar görme özelliği, 1840'da İrlanda'daki patates kıtlığında ve 1970'de Amerika'nın Orta batısında ortaya çıkan mısır hastalıklarında rol oynamıştır.

Britanya'nın önde gelen bitki biyolojistlerinden, Birmingham Üniversitesinden profesör Hawkes üç sene önce, insanlarca çok eskiden beri kullanılan bitkilerin, 10.000 küsur senelik yöresel adaptasyonlarından doğan genetik çeşitliliğin, şimdi silinip süpürülmeye çalışıldığına dikkati çekmiştir. Hükümetler ve şirketler bunun tehlikelerine karşı uyarılmışlardır. Şimdi buna karşı bazı ülkelerce tohum bankaları kurulmaktadır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Organizasyonu çerçevesinde bitkilerin genetik kaynaklarının korunması için, bir uluslararası komisyon kurulmuştur. Fakat bu komisyonun parasal kaynakları azdır, halen birçok tohum türleri özel ellere düşmektedir.

Shell'e ilâveten, Rank Havis, Mc Dougall, I.T.T., Monsanto, Pfizer, Union Carbide ve General Foods da tohum şirketleri satın almışlardır.

Britanya'da Ulusal Çiftçiler Birliği'nin gitgide artan eleştirileri üzerine şirketler (royalty) fiatları için çiftçilere de danışmayı kabul etmişlerdir. Fakat bu tamamen isteğe bağlı bir danışmadır. Bitki çeşitlerini koruma ile ilgili yasa yönünden zorunlu değildir. Üçüncü Dün-

ya Ülkeleri için ise resmî bir danışma prosedürü kabul edilmemiştir.

Hernekadar gelişen ülkelerdeki küçük çiftçiler hâlâ kendi tohumlarını muhafaza etmekte iseler de, büyük şirket topluluklarının, gelecekteki tohum pazarını kontral altına alma olasılığı ve potansiyeli şüphesiz ki çok büyüktür. Daha ötesi, bunlar resmî Bitki Üretim Enstitüleri ile de sıkı ilişki içindedirler ve onlardan da yardım görmektedirler.

Tartışmasız, bu şirketler besin üretimini arttıracaklardır, fakat bu çok tartışılabilir bir ekonomik ve politik fiyata olacaktır.

Orijinal Yazı :

The Guardian Weekly, 18.Nisan.1978; Richard Norton Taylor.

TOPLUM ve HEKİM

Cilt 1 Sayı 1 - 6 Fiyatı 200 TL.

Cilt 2 Sayı 7 - 12 Fiyatı 200 TL.

Ödemeli Olarak İsteyiniz.

TOPLUM ve HEKİM

CİLT KAPAKLARI YENİDEN BASILMIŞTIR

6'şar sayılık olan cilt kapaklarını

Ödemeli olarak isteyebilirsiniz.

Not : Her cilt kapağı 40 TL. dir.